Nic. Nellemanns Fond Sæby, den 6. juli 2016

Projektbeskrivelse

Renovering af Jens Hvass Skov, etablering af skolehaver, bålhytte med shelter og servicebygning

Baggrund

Nellemanns Have er et stykke kulturhistorie, som er beliggende på Langtvedvej 23 i Sæby, og som dækker et seks hektar stort område med naturarealer, overdrev, skov, søer, store plæner, gamle forskelligartede rhododendron og en mindre rosensamling. Haven er dog mest kendt for Nordeuropas største samling af paradisæbletræer med over 1.000 træer, heraf omkring 350 registrerede med navn eller beskrivelse, samt flere af Nic. Nellemanns egne krydsninger.

Den offentlige, tidligere meget forfaldne have har gennem de seneste ti år gennemgået en omfattende renovering. Denne er foretaget i et samarbejde mellem Nic. Nellemanns Fond, som ejer haven, Frederikshavn Kommune og frivillige fra foreningen Nellemanns Haves Venner og med støtte fra det lokale erhvervsliv og fonde. Det er Nellemanns Haves Venner, der står for den daglige drift og vedligeholdelse af haven. Havens Venner får et årligt tilskud fra Frederikshavn Kommune på ca. 120.000 kr.

I haven er der i de senere år etableret attraktive oaseområder med borde/bænke, madpakkehus, naturlegeplads, stisystemer og offentligt toilet. Samtidig er den generelle vedligeholdelsesstandard hævet betragteligt. Disse tiltag har medvirket til, at et stadigt stigende antal lokale borgere og turister gør brug af haven hele året. Især i sommerhalvåret er der livlig aktivitet begyndende med den årligt tilbagevendende forårsfest i slutningen af maj, hvor de fleste paradisæbletræer blomstrer. Hertil kommer et meget stort antal familiesammenkomster, bryllupsfester, sangkor, børnehaver, skoleudflugter, foreningsbesøg, rundvisninger og meget, meget mere.

Det er fondens hensigt fortsat at udvikle haven for at kunne tiltrække et bredt publikum. Det var derfor kærkomment, at Sæbygaardskolen i efteråret 2015 kontaktede havens venner om muligheden for at etablere permanente skolehaver i Nellemanns Have. Skolen er med i et landsdækkende undervisningsprojekt kaldet ”Fra haver til maver”. Projektet sætter fokus på, at eleverne får viden om, praktiske færdigheder i og holdninger til dyrkning af grøntsager, økologi, madlavning, bæredygtighed, biodiversitet og samspillet mellem natur og kultur. Både fondsbestyrelse og havens venner bakkede op om initiativet, der samtidig betyder en tiltrængt renovering af området ”Jens Hvass Skov”.

Jens Hvass Skov var oprindeligt et forsøg, hvor Nic. Nellemanns gode ven skovrider Jens Hvass fra Rold Skov på forsøgsbasis ville undersøge hvilke arter af nåletræer, der kunne trives i Vendsyssel. Mange arter blev plantet, men der blev aldrig fulgt op på projektet, så skoven udviklede sig til et vildnis med mange og meget høje træer, som efterhånden – ét for ét – blev vindfældet i stormvejr. Havens venner har efterfølgende brugt megen energi på oprydning for at sikre, at havens gæster kunne færdes trygt i området.

Nu kan området få sin renæssance!

Projektet

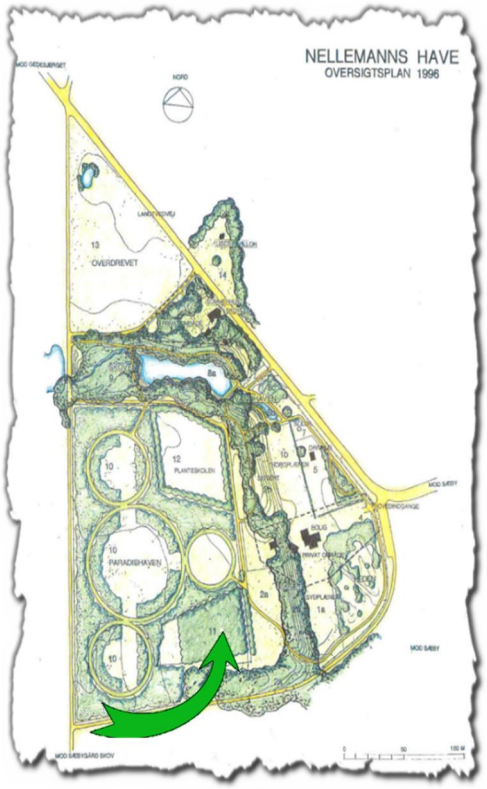

Jens Hvass Skov dækker den vestlige halvdel af område 11 på kortskitsen. Et areal på ca. 1.700 m2. I den østlige halvdel etableres skolehaver.

Det færdige projekt vil - ud over skolehaver og Ny Jens Hvass Skov - også indeholde en bålhytte med shelter, som kan bruges som "skolestue", madpakkehus og overnatning. Endvidere indeholder projektet en servicebygning med vand og el, handicaptoilet, toilet, puslefaciliteter til spædbørn, udendørs grovkøkken og affaldscontainer.

Disse faciliteter etableres på et areal umiddelbart øst for skolehaverne.

Projektet omfatter følgende delprojekter:

1. Rydning af grunden kr. 30.000 (Gennemført).
2. Etablering af servicebygning kr. 588.000.
3. Etablering af bålhytte/shelter kr. 530.250.
4. Etablering af skolehaver kr. 719.650.
5. Etablering af "Ny Jens Hvass Skov" kr. 45.600. (Gennemført).

Delprojekterne er beskrevet efterfølgende.

Det samlede projekt beløber sig til 1.913.500 kr. Heraf udgør værdien af frivilligt arbejde 336.000 kr. Hertil kommer værdien af skolebørnenes arbejde med etablering af rishegn og højbede.

Udgangspunktet

Jens Hvass Skov og resten af område 11 ultimo 2015: Et vildnis af forskellige arter af nåletræer, plantet i artsbestemte rækker, men aldrig passet og udtyndet. Skoven tog lys og næring fra mange paradisæbletræer, og træer blev ofte vindfældet i stormvejr.

Delprojekt 1: Rydning af grunden

Projektet omfatter følgende:

- Fældning af alle ikke bevaringsværdige træer
- Bortfjernelse af de fældede træer
- Stubfræsning af området

Projektet er iværksat og gennemført.

Nellemans Haves Venner fældede og fjernede ved håndkraft en del løvtræer. Resten af skoven blev fældet og fjernet af entreprenør.

Stubfræsning blev foretaget af entreprenør.

Økonomi

Gennemførte arbejder:

Frivillig arbejdskraft fra Havens Venner:	50 timer à 400 kr.	20.000 kr.
Entreprenør: Fældning, bortfjernelse og stubfræsning, inklusiv køb af træ:		10.000 kr.
I alt inklusiv moms:		**30.000 kr.**
Egenfinansiering i alt:		**30.000 kr.**

Delprojekt 2: Etablering af servicebygning

Projektet omfatter følgende:

- Etablering af vand og strøm samt septiktank/sivedræn
- Bygning af servicebygning med handicaptoilet, toilet mv.

Projektet er ikke iværksat.

En servicebygning med toiletter, handicaptoilet og puslefaciliteter til spædbørn er en forudsætning for, at de efterfølgende delprojekter kan gennemføres, såvel i etableringsfasen som i den efterfølgende driftsfase.

Haven er, som det også fremgår af kortskitsen på side 2, delt i to plan. Det nederste plan med bolig, rhododendronbuske, rosenhave og søer, og det øverste plan med paradishave, madpakkehus, legeplads og fremover skolehaver samt Ny Jens Hvass Skov. En stejl skrænt, som var kystlinje i istiden, adskiller de to haveafsnit. Det er vanskeligt at forcere skrænten for personer i kørestol, selvom der er anlagt gode stier.

Havens eneste toilet ligger neden for skrænten. Dette toilet er meget lille, svært tilgængeligt og ikke anvendeligt for folk i kørestol.

En servicebygning, som er placeret oven for skrænten, med bl.a. handicaptoilet, toilet, grovkøkken, puslefaciliteter og affaldscontainer, vil dække et stort behov dels hos havens gæster, dels hos de mange skolebørn, der fremover jævnligt vil få deres gang i haven, og dels hos de gæster, der i fremtiden vil overnatte i bålhytten/shelteren. Bålhytten skal placeres tæt ved servicebygningen i området umiddelbart øst for område 11 med skolehaverne (se kortskitsen side 2). Langt de fleste af havens gæster opholder sig i dag i paradishaven, i madpakkehuset og ved legepladsen.

Økonomi

Etablering af vand, strøm og septiktank/sivedræn. Overslag fra entreprenør:	150.000 kr.
Bygning af servicebygning inkl. materialer, toiletter mv. Overslag fra entreprenør:	300.000 kr.
Grus og belægning:	30.000 kr.
Frivillig arbejdskraft: Ca. 200 timer à 400 kr.	80.000 kr.
I alt inklusiv moms:	560.000 kr.
Projektudgifter, renter mv.: 5%	28.000 kr.
Alt i alt inklusiv moms	**588.000 kr.**

Billeder af en servicebygning som den ønskede. Skov- og Naturstyrelsens type 3.
Borde og bænke udskiftes med grovkøkken og affaldsstativer.

Delprojekt 3: Etablering af bålhytte/shelter

Projektet omfatter følgende:

- Bygning af bålhytte/shelter

Dette delprojekt vil også være medvirkende til en gnidningsfri etablering og senere drift af de efterfølgende delprojekter.

Projektet er ikke iværksat.

Bålhytten/shelteren er et vigtigt element i udviklingen af haven. Mange af havens gæster efterlyser flere steder, hvor man kan sidde i ly i dårligt vejr. I dag har man kun Madpakkehuset ved "Planteskolen" (se kortskitsen side 2, område 12). I bålhytten kan man, som navnet angiver, have bål og lave mad over bål. I kraft af sin nærhed til skolehaverne vil bålhytten også fungere som skolestue og frokoststue, når skolebørnene er i haven. Uden for skoletiden vil den kunne benyttes af havens øvrige gæster og som rasteplads og overnatningssted for det stigende antal mennesker, der vandrer og cykler ad den nærliggende Nordsørute. Nordsøruten går blot 200 meter fra Nellemanns Have. Det vil være oplagt, at bålhytten/shelteren og de øvrige servicefaciliteter knyttes til denne rute. Nærmeste offentlige shelters på Nordsøruten ligger i en radius af ca. 10 km fra Sæby. Shelterdelen vil få plads til ca. 20 personer. Der vi ligeledes være borde/bænke til ca. 20 personer under tag. Handicapvenlighed er naturligt indtænkt i delprojektet. Udenfor bliver der etableret bålsteder samt borde/bænke.

Økonomi

Bygning af bålhytte/shelter inkl. materialer. Overslag fra entreprenør:	350.000 kr.
Frivillig arbejdskraft: Ca. 200 timer à 400 kr.	80.000 kr.
Grus og belægning:	50.000 kr.
Borde og bænke:	20.000 kr.
Informationsskilt:	5.000 kr.
I alt inklusiv moms:	505.000 kr.
Projektudgifter, renter mv.: 5%	25.250 kr.
Alt i alt inklusiv moms	**530.250 kr.**

Billeder af en bålhytte som den ønskede. Skov- og Naturstyrelsens type 5.

Delprojekt 4: Etablering af skolehaver

Etablering af skolehaver er et led i et landsdækkende undervisningsprojekt kaldet "Fra haver til maver". Projektet sætter fokus på, at eleverne får viden om, praktiske færdigheder i og holdninger til dyrkning af grøntsager, økologi, madlavning, bæredygtighed, biodiversitet og samspillet mellem natur og kultur.

Projektet omfatter følgende:

- Tegning og beskrivelse af skolehavernes udseende
- Etablering af rishegn omkring skolehaverne
- Etablering af højbede
- Etablering af stier
- Etablering af pause- og undervisningsområde

Projektet er iværksat. Følgende er gennemført (primo juli 2016):

- Tegning og beskrivelse af skolehavernes udseende
- Etablering af rishegn omkring skolehaverne
- Midlertidige højbede

Medlemmer af fondsbestyrelsen og Nellemanns Haves Venner tegnede og beskrev skolehaverne.
Nellemanns Haves Venner og en entreprenør bankede stolper i til rishegn.
Nellemanns Haves Venner etablerede rishegnet sammen med 100 elever fra Sæbygaardskolen.

Økonomi

Gennemførte arbejder:		
Frivillig arbejdskraft: Tegning og beskrivelse:	10 timer à 600 kr.	6.000 kr.
Frivillig arbejdskraft: Rishegn	60 timer à 400 kr.	24.000 kr.
600 stolper af robinie:		15.000 kr.
Entreprenørudgift:		10.000 kr.
Egenfinansiering i alt:		**55.000 kr.**
Ikke gennemførte arbejder:		
Etablering af højbede 20 cm: Sveller, robinie 10 x 10 + beslag og jord		375.000 kr.
Frivillig arbejdskraft:	200 timer à 400 kr.	80.000 kr.
Etablering af stier: Indkøb af ca. 30 m3 flis		15.000 kr.
Frivillig arbejdskraft:	30 timer à 400 kr.	12.000 kr.
Etablering af pause- og undervisningsområde: Sand, fliser mv.		55.000 kr.
Entreprenør til pause- og undervisningsområde:		25.000 kr.
Frivillig arbejdskraft:	20 timer à 400 kr.	8.000 kr.
Beplantning ved pause- og undervisningsområde: Lærkehæk		3.000 kr.
Frivillig arbejdskraft:	5 timer à 400 kr.	2.000 kr.
Borde/bænke ved pause- og undervisningsområde:		50.000 kr.
Informationsskilt:		8.000 kr.
I alt:		633.000 kr.
Projektudgifter, renter mv.: 5%		31.650 kr.
I alt inklusiv moms. Ikke gennemførte arbejder:		**664.650 kr.**
Alt i alt inklusiv moms:		**719.650 kr.**

Plan over skolehaverne og Ny Jens Hvass Skov.

Delprojekt 5: Etablering af "Ny Jens Hvass Skov"

Projektet omfatter følgende:

- Tegning og beskrivelse af Ny Jens Hvass Skov
- Indkøb af planter jf. Jens Hvass oprindelige beplantningsplan
- Plantning

Projektet er iværksat og stort set gennemført. Skilte og plancher mangler endnu.

Ny Jens Hvass Skov er tænkt som et sted – et arboret - hvor skolebørn og havens øvrige besøgende kan se og studere de oprindelige arter af nåletræer, som skovrider Jens Hvass plantede for nu over 60 år siden. Træerne er plantet i smågrupper, som med tiden udtyndes, så de enkelte træer vil udvikle sig optimalt og fremstå som solitære repræsentanter for deres art. Træerne er plantet, så de med tiden vil skygge mindst muligt for paradisæbletræerne og dermed ikke udkonkurrere dem. Der vil blive udarbejdet beskrivelser af de enkelte arter, som vil stå ved træerne, og en samlet planche, der beskriver historien og viser arternes placering i skoven.

Økonomi

Frivillig arbejdskraft: Tegning og beskrivelse:	20 timer à 600 kr.	12.000 kr.
Frivillig arbejdskraft: Etablering og plantning:	30 timer à 400 kr.	12.000 kr.
Træer:		15.000 kr.
Skilte og plancher:		5.000 kr.
I alt:		44.000 kr.
Projektudgifter, renter mv.: 5%		1.600 kr.
I alt inklusiv moms:		**45.600 kr.**
Egenfinansiering i alt:		**45.600 kr.**

Jens Hvass Skov. Den oprindelige beplantningsplan.
Den nye beplantningsplan fremgår af planchen på side 7.